

GÖÇ ÇALIŞMALARI LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONFERANSI - III

4 Aralık 2021, Cumartesi

Özet Kitapçığı

Istanbul Bilgi Üniversitesi
GÖÇ ÇALIŞMALARI
UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ

Istanbul
Bilgi Üniversitesi

25
yıl

III. GÖÇ ÇALIŞMALARI LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİ KONFERANSI 2021

4 Aralık 2021, Cumartesi

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Çevrimiçi

Günümüzde göç, toplumların sosyal, siyasal, hukuksal, ekonomik ve kültürel yapılarında yol açtığı dönüşüm ve değişim sebebiyle önemli bir akademik çalışma alanı olarak tanınmıştır. Toplumsal değişimin göç bağlamındaki bütün boyutları, dünyada ve Türkiye’de sosyal bilimciler, politika yapımcılar ve sivil toplum paydaşları için önemli başlıklar olarak öne çıkmaktadır. İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi olarak, Konferans Bilim Kurulu üyelerinin katkılarıyla ilkinin 2019 yılında düzenlediğimiz Göç Çalışmaları Lisansüstü Öğrenci Konferansı aracılığıyla karşılıklı tartışma ve birbirimizden öğrenme imkânlarını çoğaltarak bu alana katkı vermeyi amaçlıyoruz.

2020 yılından itibaren sürmekte olan COVID-19 pandemisinin de bir kez daha gösterdiği gibi salgınlar, afetler, iklim değişikliği, üretim ve tüketim alışkanlıklarımız ve süregiden çatışmaların varlığıyla insan hareketliliği alanındaki ihtiyaçlar, düzenlemeler, imkânlar ve engeller hakkında yapılan çalışmalar kelimenin tam anlamı ile hayatidir. III. Göç Çalışmaları Lisansüstü Öğrenci Konferansı’nı 4 Aralık 2021 tarihinde düzenleyerek, göç alanında çalışan yüksek lisans ve doktora öğrencilerini hem birbirleriyle hem de bu alanda farklı disiplinlerde ve/veya disiplinlerarası çalışan deneyimli akademisyenlerle buluşturmak amacıyla yine bir araya gelmeyi umuyoruz. Bu yıl da COVID-19 pandemisine yönelik tedbir amaçlı olarak konferansı çevrim içi olarak gerçekleştireceğiz. Başvuru yöntemine dair ayrıntılı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Bilim Kurulu

A. Tamer AKER

Didem DANIŞ

Mine EDER

Emre ERDOĞAN

Gülay Uğur GÖKSEL

Ayhan KAYA

Neva Övünç ÖZTÜRK

Deniz SERT

Sedef TURPER

Pınar UYAN SEMERCİ

Deniz Güneş YARDIMCI

PROGRAM

09.00-09.30	AÇILIŞ	
1. OTURUM		
09.30-11.00	1A. Türkiye’de Uyum Süreçleri Moderatör: Didem Danış	1B. Göç Yönetimi ve Uygulamalar Moderatör: Sedef Turper
	Dayanışma Ağlarının Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Göç ve Sonrasındaki Sürece Etkisi Zeynep Büşra Cevizci & Melike Arslan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Göç Yönetimi Çalışmalarında Büyük Veri Kaynaklarının Kullanımı Şükrü Atsızelti, İstanbul Üniversitesi
	Ankara Önder Mahallesiindeki Suriyeli Göçmenler ve Güvenikleştirme Teorisi: Günlük Yaşam Pratiklerinin İncelenmesi Gonca Sude Kıvrak, Gent Üniversitesi	Göçmen Asimilasyonu Hipotezi’nin (IAH) Türkiye’de 2009-2020 Yılları İçin Test Edilmesi Egemen Can Toker, Hacettepe Üniversitesi
	Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Eğitimli Nitelikli Suriyeli Göçmenlerin Statü Kaybı Serap Tunç, Hacettepe Üniversitesi	Türkiye’de Mülteci Korumasının Uygulaması: Ankara’da STK’larda Çalışan Koruma Görevlileri Örneği Berna Çetinalp, Orta Doğu Teknik Üniversitesi
11.00-11.30	ARA	
2. OTURUM		
11.30-13.00	2A. Göç Bağlamında Haklara Erişim Moderatör: Neva Övünç Öztürk	2B. Göçmen Emeği ve Haklar Moderatör: Mine Eder

	Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Adalete Erişimi <i>Görkem Nazlı Çelik, Üsküdar Üniversitesi</i>	Türkiye’de Suriyeli Göçmen Kadınların Emek Piyasasına Katılamama Nedenleri <i>Mert Çildoğan, Hacettepe Üniversitesi</i>
	Türk Hukukunda Kadının Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Temelli Uluslararası Koruma Başvurusunun Değerlendirilmesi <i>Süreyya Can, Dicle Üniversitesi</i>	Konya ve Aksaray İllerinde Tarım ve Hayvancılık Sektörlerinde Çalışan Afganistan Kökenli Göçmenler <i>Erhan Dağlı, Aksaray Üniversitesi</i>
	Zorunlu İç ve Dış Göç Sürecinde Konuta Erişimin Önemi <i>Zehra Güngördü, Yıldız Teknik Üniversitesi</i>	Afgan Göçmenlerin Yasal Statülerinin Göç Deneyimleri Üzerindeki Etkileri: Ankara Örneği <i>Sibel Utar, Ankara Üniversitesi</i>
13.00-14.00	ÖĞLE ARASI	
3. OTURUM		
14.00-15.30	3A. Göçün Psikolojik Boyutları ve Algılar Moderatör: Emre Erdoğan	3B. Mülteci Çocukların Haklara Erişimi Moderatör: Pınar Uyan Semerci
	Ruh Sağlığı Sosyolojisi Bağlamında Mültecilik <i>Ali Eren Demir, Munzur Üniversitesi</i>	Türkiye'deki Sığınmacı ve Mülteci Çocukların Haklara Erişiminin Çoklu Kırılganlık Bağlamında Değerlendirilmesi <i>Gizem Nur Ezme, Bahçeşehir Üniversitesi</i>
	Adana’da Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Mahalleye Bağlılıkları ve Kent Kimliğinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi <i>Sinan Oğan, Çağ Üniversitesi</i>	Mülteci Çocukların Eğitimini Desteklemede Bir Strateji Olarak Suriyeliler ve Diğer Mülteci Çocuklar için Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) Programı Örneği <i>Damla Çalık, Orta Doğu Teknik Üniversitesi</i>
	Göçmenlere ve Mültecilere Yönelik Toplumsal Yaklaşımlar: Latin Amerika ve Ortadoğu Ülkelerinin Karşılaştırmalı İncelemesi	Suriyeli Sığınmacı Çocukların Eğitim Hakkına Erişimde Karşılaştıkları Problemlerin Covid-19 Pandemisi ile Derinleşmesi Üzerine Araştırma

	<i>İbrahim Enes Ataç, Mannheim Üniversitesi</i>	<i>Meltem Uzunpınar, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</i>
15.30-16.00	ARA	
4. OTURUM		
16.00-17.30	4A. Göçün Uluslararası Boyutları Moderatör: Deniz Sert	4B. Göçün Toplumsal ve Kültürel Yansımaları Moderatör: Deniz Güneş Yardımcı
	Sınır ve Sığınmacılar: Türkiye’den Yunanistan’a Göç Vakası <i>Hande Tomruk, Marmara Üniversitesi</i>	“Öteki” ve “Biz”liğin İnşası: Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Yansımaları <i>Hacı Çevik, Hacettepe Üniversitesi</i>
	Uluslararası Göçün Bir Politika Aracı Olarak Kullanılması: Almanya, Fransa ve İsveç İncelemesi <i>Eda Nagihan Efe, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</i>	Yabancıların Türkiye’ye Uyum Sürecinde Kültürlerarası İletişim Algıları Üzerine Nitel Bir Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği <i>Gülbahar Arslan Elnasharty, Başkent Üniversitesi</i>
	İŞİD Saldırısına Uğrayan Ezidi Kadınları ‘Kız Kaçırma’ Olgusu Üzerinden Düşünmek <i>Helin Erdoğan, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi</i>	Sembolik Etnisite Kavramı Çerçevesinde X ve Y Kuşağı Çerkes Kadınları <i>Nurşah Kayhan, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</i>
17.30-18.00	KAPANIŞ	

***Her oturumda paneller eş zamanlı olarak gerçekleştirilecektir.**

AÇILIŞ

09:00-09:30

1. OTURUM

09:30-11:00

1A. Türkiye’de Uyum Süreçleri

Moderatör: Didem Danış

Zeynep Büşra Cevizci & Melike Arslan

Göç Politikaları ve Araştırmaları – Yüksek Lisans

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dayanışma Ağlarının Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Göç ve Sonrasındaki Sürece Etkisi

Bireylerin göçle beraber ani yer değiştirmeleri, şokla birlikte belirsizlik ve korku doğurabilmektedir. Bu belirsizlik ve korku toplumda birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu sorunlara çözüm oluşturma arzusu ise bir sivil toplum ağı oluşturma isteğini doğurmaktadır. Göçmen ve mültecilere yönelik sivil toplum kuruluşlarının üstlendikleri roller genellikle savunuculuk ve hukuki yardım, ekonomik ve sosyal destek, işgücü piyasasına erişim, eğitim ve öğretim, sağlık, barınma, ayni ve nakdi yardımlar, danışmanlık, yönlendirme ve entegrasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de Suriyeli göçmenlere yönelik çalışmakta olan dört ayrı sivil toplum yapılanması mevcuttur; birincisi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları tarafından kurulan ve çoğunlukla Türkiyelilerin çalıştığı sivil toplum kuruluşları (STK), ikincisi kurucularının çoğunluğunu Suriyeli iş adamlarının oluşturduğu Suriyeliler tarafından Türkiye’de kurulan STK’lar, üçüncüsü Katar ve Kuveyt gibi ülkelerdeki yardım kuruluşları/STK’ların yaptığı çalışmalar ve dördüncüsü ise UNİCEF, UNHCR gibi uluslararası örgütlenmelerdir.

Bu çalışma geçici koruma statüsü ile Türkiye’de bulunan Suriyeliler tarafından oluşturulan dayanışma ağlarının göç etme kararı alma aşaması, göç akımlarının oluşumu ve gelişimi, ulus-ötesi ağların oluşumu, göçmen yerleşimi ve entegrasyonu süreçlerine etkilerini ve Türkiye’de kurulan Suriyeli sivil toplum örgütlerinin kuruluş süreci ve amaçlarını araştırmayı amaçlamaktadır. STK yetkilileri ile derinlemesine yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, bu

görüşmeler yoluyla, Türkiye’de Suriyeli sığınmacılar tarafından kurulmuş STK’ların kuruluş amaçları ve faaliyetleri, Suriyeli sığınmacılarla ilgili yürüttükleri faaliyetlerde karşılaştıkları problemler ve uyum ile ilgili sorunlar ve çalışmalar bağlamında veri elde edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre; Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de oluşturdukları sivil toplum kuruluşlarının öncelikli amaçları; göçmenlerin barınma, ulaşım ve alışveriş gibi temel günlük ihtiyaçlarının karşılanması konusunda rehber olmaktır. Bu dayanışma ağları, bulundukları bölgelerdeki göçmenlerin entegrasyonlarını kolaylaştırıcı özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. Gerek dil konusunda gerek yeni sosyo-kültürel bağlama alışma sürecinde gerekse yaşanan ekonomik sıkıntıların çözümünde yer alan göçmen dayanışma ağları, kamu kurumları ve Türkiyeli iş verenler arasında tampon görevi görmektedirler. Bu ağlar, yeni bağlama uyum sürecinde göçmenlerin entegrasyonlarını kolaylaştırırken aynı zamanda göçmenler için köken ülkeye bağlılığın ve aidiyetinin de bir göstergesi olarak düşünülmektedir. Kuruluş amaçları ve gerçekleştirdikleri faaliyetler göz önünde bulundurulduğunda bu ağlar gerek köken ülkeye ve kültüre olan bağların kopmasının engellenmesi gerekse gelecek nesillere kültürün aktarılması konusunda belirleyici rol oynamaktadır. Bu yönleriyle göçmen sivil toplum kuruluşları, mensubu oldukları kültürün unsurlarının yeni bağlamda, göçmenlerin kendi imkanlarıyla canlandırdığı mekanları da ifade etmektedir.

Gonca Sude Kıvrak

Çatışma ve Kalkınma Çalışmaları – Yüksek Lisans

Gent Üniversitesi

Ankara Önder Mahallesindeki Suriyeli Göçmenler ve Güvenlikleştirme Teorisi: Günlük Yaşam Pratiklerinin İncelenmesi

2011 yılından bu yana milyonlarca Suriyeli, Suriye iç savaşı nedeniyle ağırlıklı olarak komşu ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye, mültecilere karşı açık kapı politikası izlemiştir ve şu anda Türkiye’de geçici koruma rejimi altında yaşayan yaklaşık 4 milyon insan bulunmaktadır. Artan göçmen sayısı, 10 yıldır süregelen “ev sahibi” sıfatı ve entegrasyon çabalarının eksikliği, kuşkusuz Türk toplumunda iç politikada, ekonomik düzenlemelerde ve günlük yaşam dinamiklerinde zorluklar yaratmaktadır. Göç ve özellikle zorunlu göç, çoğunlukla siyasi tartışmalarda ve günlük konuşmalarda gündelik yaşamdaki standartları ve kültürel homojenliği kesintiye uğratarak toplumlarda güvensizlikler yaratma eğilimini ortaya çıkarmaktadır.

Bu araştırma Ankara’nın Önder Mahallesinde yaşayan Türk vatandaşları ve Suriyeli göçmenlerin günlük etkileşimlerine ilişkin güvenlikleştirme yaklaşımına odaklanmaktadır.

Bu araştırma da güvenlik teorisi tanımı çoğunlukla Jeff Huysmans’ın çalışmalarından beslenmektedir.

Huysmans'a göre, güvenlikleştirme, tehditten kurtulma arayışında engelleyici bir faktör olarak göçü yönetir. Önder Mahallesinde göçmen-yerel dinamiklerini incelemede yararlanılan güvenlikleştirme tanımı Huysmans'ın yaklaşımını izler ve iki yönlüdür: (1) kültürel varlığa karşı tehlike, korku ve tehdit yaratma veya başkalarını yaratma süreci (2) istenmeyen olayları başkalarıyla ilişkilendirme eğilimi veya tehdidin kriminalize edilmesine karşı şiddete yatkınlık.

Türkiye'deki Suriyeliler kamusal alanlarda, toplantılarda ve sosyal medyada en popüler konulardan biri haline gelmiştir. Bu söylemlere genellikle "ötekileştirme" ifadeleri eşlik eder.

Günlük hayatında hiç Suriyeliyle karşılaşmamış birçok insan, Suriyeli göçmenler hakkında tutkulu nefret dolu açıklamalar yapmaktan çekinmemektedir. Bu araştırmanın konusunun bu çerçevede belirlenmesinin temel nedeni, bu ötekileştirmenin göç-güvenlik bağında nasıl devam ettiğini gündelik yaşam karşılaşmaları bağlamında görmek ve literatürdeki bu boşluğu kapatmaya çalışmaktır.

Metodolojik olarak, bu araştırma, bu konuyu Önder mahallesinde derinlemesine ve gayri resmi görüşmeler ve çevrimiçi bir anket ile saha çalışması yoluyla ele almaktadır.

Bu çalışmanın ana hedefleri iki yönlüdür. İlk olarak, göçmenlerin “öteki” olarak nasıl algılandığını veya kültürel homojenliğin kesintiye uğramasını inceler.

İkinci olarak, yerel Türk vatandaşlarının Suriyeli göçmenleri ne ölçüde kriminalize edilmiş veya suça yatkın bir tehdit olarak gördüklerini ve göçmenlere yönelik şiddet eğilimlerini ne ölçüde geliştirdiği bu araştırmanın bir diğer odağıdır.

Bu araştırma, entegrasyon girişimlerinin eksikliğinin Ankara'daki ötekileştirme uygulamalarını güçlendirdiğini ve güvenlikleştirmenin şiddet ve suç olayları yaratmasına yol açtığını ortaya koymaktadır.

Serap Tunç

Sosyal Hizmet – Yüksek Lisans

Hacettepe Üniversitesi

Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Eğitimli Nitelikli Suriyeli Göçmenlerin Statü Kaybı

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşı sonrası uygulanan açık kapı politikası ile Türkiye, Suriyeli vatandaşların hedef ülkesi olarak en fazla Suriyeli göçmene ev sahipliği yapan ülke konumundadır. Göç sonucunda ülkelerinde aldıkları eğitime denk bir işte çalışamayan Suriyeli nitelikli göçmenlerin iş yaşamlarına ilişkin entegrasyon sorunları ortaya çıkmıştır. İş yaşamına ulaşmalarını zorlaştıran noktalardan biri de ulusal mevzuatta yabancıların çalıştırılmayacağı iş ve mesleklerin düzenlendiği kanunlardır. Dolayısıyla Türkiye’de ülkelerinde almış oldukları eğitime denk bir işte çalış(a)mayan nitelikli eğitimli pek çok Suriyeli göçmen bulunmaktadır.

Statü sadece bir tanım olmamakla birlikte bireylerin yaşadıkları toplumda bulundukları konumun da tezahürüdür. Gennep'in (1909) "yer, durum, toplumsal konum ve yaştaki her değişime eşlik eden ritler" olarak tanımladığı geçiş ritleri Victor Turner'de (1969) ise eşikte olma halinde tezahür edilmiştir. Turner'in "muğlaklık" olarak tanımladığı ve öznelerin bir çeşit sınıflama ağına takıldıkları şeklinde açıkladığı bu liminal- eşiklik durumu statünün değişimi ve kaybı noktasında araştırmanın referans noktalarından biri olarak seçilmiştir.

Türkiye'de aldıkları eğitimin karşılığı olan toplumsal statüyü elde edemeyen nitelikli Suriyeli göçmenler bir bakıma bu geçişin yarattığı ikilemi yaşamaktadır. Mevcut mesleki kimlikleriyle geldikleri toplumda tanınmayan bu bireyler için statü kaybı adil bir entegrasyonun gerçekleşebilmesi yönünde engel oluşturmaktadır. Honneth (1996), sosyal entegrasyonun sağlanabilmesi için sevgi, hak ve dayanışma olmak üzere 3 boyutta karşılıklı tanınma olması gerektiğini açıklar. Öznenin başka özneler yoluyla kendini tanıdığını ve farkına vardığını ifade eden Honneth bu süreçte bireyin kendi biricik kimliğinin unsurlarını da tanıdığını belirtir. Dolayısıyla statünün kaybı salt birey ve öteki ya da toplum arasındaki bir ilişki olmamakta aynı zamanda kişinin kendisiyle kurduğu ilişkiyi de etkilemektedir. Bu nedenle statü kaybının yarattığı fiziksel, ruhsal ve sosyal etkiler bireyleri olduğu kadar toplumu da etkilemektedir.

Bu bildiride aldığı eğitimin gerektirdiği statünün altında iş ve mesleklerde çalışmak durumunda kalan Suriyeli eğitilmiş nitelikli göçmenlerin yaşadığı statü kaybı; eşiklik ve tanınma bağlamında etkileri ve sonuçlarıyla incelenecektir.

1B. Göç Yönetimi ve Uygulamalar

Moderatör: Sedef Turper

Şükrü Atsızelti

Göç Çalışmaları – Yüksek Lisans

İstanbul Üniversitesi

Göç Yönetimi Çalışmalarında Büyük Veri Kaynaklarının Kullanımı

Göçün sürece katılan bütün aktörler lehine karlı bir biçimde idare edilmesini ifade eden göç yönetimi kavramı 90'larla birlikte öne çıkmıştır. Yine aynı yıllarda teknolojinin hızla gelişimiyle birlikte eldeki verilerin hacminin büyük artış göstermesi, bu verilerin yapılandırılmışlıkları bakımından çeşitlilik arz etmesi ve toplanarak analiz edilmelerindeki hız artışı ortaya büyük veri kavramını çıkarmıştır. Büyük verinin potansiyeli birçok alanda olduğu gibi göç yönetimi alanında da değerlendirilmek istenmiş ve bu alanda çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Göç yönetiminin önemli hükümetlerarası kurumlarından UGO (Uluslararası Göç

Örgütü) büyük veri kullanılarak yapılan göç çalışmalarını Veri İnovasyon Envanteri çalışmasında listelemiştir. Bu çalışmaların çeşitli bakımlardan incelemeye tabi tutulması göç yönetimi alanındaki büyük veri çalışmalarının etik bir izlek tutturabilmesi için büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu envanterde yer alan çalışmalar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Bu çalışmaların veri kaynakları, verilerin alındıkları kurumlar ve çalışmaların literatürde denk düştükleri bağlam ele alınmıştır. Sonuçlar veri kaynaklarının çeşitliliğine, farklı verilerin bir arada kullanılarak birbirini tamamlamasına, veri kaynaklarının alındıkları kurumların niteliklerine (örn. şirket verisi veya hükümetlerarası kurum verisi) göre farklı açıklık derecelerine sahip olduklarına, dünya coğrafyasının büyük bir kısmına ilişkin bilgi sunabildiklerine, belirli konu başlıkları (göçmenlere yönelik tutum, göçü anlama ve yordama, entegrasyon, koruma, kontrol ve örnekleme) altında toplandıklarına işaret etmekte olup sonuçlar literatür bağlamında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Egemen Can Toker

İktisat – Yüksek Lisans

Hacettepe Üniversitesi

Göçmen Asimilasyonu Hipotezi'nin (IAH) Türkiye'de 2009-2020 Yılları İçin Test Edilmesi

Göçmenlerin hedef ülkeye entegrasyonu multidisipliner ve karmaşık bir konudur. Yabancı uyrukluların göç ettikleri ülkedeki işgücü piyasasına entegrasyonu da bu çok boyutlu sorunun iktisadi yönüdür. Bu çerçevede, Göçmen Asimilasyon Hipotezi (IAH) göçmenlerin hedef göç ülkesinde geçirdikleri süre ile birlikte işgücü piyasası ile uyumlanacaklarını kabul eder. Göçmenlerin işgücü piyasasına entegrasyonunu ölçmenin farklı yolları vardır. Bunlardan birisi de göçmenlerin, yerlilere ve diğer göçmenlere karşı göreceli işgücü piyasası çıktıları farkının — özellikle de ücret— ölçülmesidir. Bu hipotez, göçmenlerin başlangıçta yerlilerden daha düşük bir ücret alacağını ve bu ücret farkının (wage gap) ülkede geçirilen zamanla azalacağını varsayar. Bu hipoteze göre, göçmenlerin ücretleri bir noktada yerlilerin ücretlerini geçer ve bu nokta da devralma noktası (the take-over point) olarak adlandırılır.

1980'li yıllardan itibaren Türkiye hem yurtiçi hem de uluslararası pek çok farklı nedenle uluslararası göç hareketlerine farklı rollerle -transit, hedef ve kaynak ülke olarak- açık bir konumdadır. Türkiye'yi hedef alan göçmen dalgalarının ortaya çıkarttığı sonuçlardan birisi de göçmenlerin işgücü piyasasıyla karşılıklı etkileşimidir. Bu çerçevede, Türkiye'deki göçmenler ile işgücü piyasası arasındaki ilişkinin detaylıca kavranması, ülkede yabancı uyrukluların entegrasyonunu bütüncül olarak anlamak için gereklidir.

Bu çalışmanın amacı, genellikle gelişmiş ülkeler için test edilen IAH'ın, Türkiye için 2009-2020 yılları arasında test edilmesidir. Bu amaçla, TÜİK tarafından yürütülen Hanehalkı İşgücü Anketi'nin (HİA) mikro veri setini kullanarak bu hipotez test edilecektir. Göçmenler, 2009 ve

sonrasında uygulanmış anketlere dahil edilmişlerdir. Yerlilerin ve göçmenlerin ücretleri bu anketten oluşturulan yatay-kesitsel veri setleriyle en küçük kareler yöntemi kullanılarak tahmin edilmiştir. Ücretin literatürde kabul görmüş temel belirleyenleri yanı sıra —yaş, cinsiyet, eğitim, tecrübe— test edilen hipoteze uygun şekilde “göçten sonra geçen yıl (years since migration-YSM)” değişkeninin de marjinal etkileri ve buna bağlı olarak hem yerlilerin hem de göçmenlerin görece ücret konumları bir regresyonla tespit edilmiştir. Göçmenlerin yıllar içinde ekonomik anlamda asimile olup olmadığı, bu asimilasyona yardımcı olan veya engel olan marjinal etkilerin neler olduğu ortaya çıkarılmıştır.

İlk olarak, göçmen asimilasyonu hipotezinin gelişmiş ülkelerle uyumlu bir şekilde Türkiye’de de geçerli olduğu görülmüştür. Türkiye özelinde en önemli marjinal etkiyi ortaya çıkaran kontrol değişkeninin eğitim olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Türkiye’de ülkeye yeni gelmiş ortalama beşerî sermaye niteliklerine sahip bir göçmen için ücret farkının %7 civarında olduğu hesaplanmıştır. Çalışmanın bir diğer temel sonucu, ortalama niteliklere sahip bir göçmenin, bir yerli karşısında başlangıçtaki ücret farkının kapanma süresini ifade eden devralma noktasının, göçten sonra 10-15 yıl arasında gerçekleşmesidir.

Bu çalışma Türkiye’ye özgü deneyim, beceri ve bilgi birikiminin sağlanmasını temsil eden Türkiye’de geçirilen sürenin göçmenler için en güçlü marjinal etki olduğunu göstermiştir. Bu çerçevede göçmenlerin hızla işgücü piyasalarına erişmelerini sağlamak ve yerel tecrübelerini arttırmalarına imkân tanımak göçmenlerin ekonomik entegrasyonu için önemlidir. Bu sonuçlar, Türkiye’de uygulanacak göçmen seçimi politikasında, yüksek eğitilmiş göçmenlerin ülkeye çekilmesinin hedeflenmesi gerektiğini ve göç sonrası politikalarda, göçmenlerin ülkeye ve istihdam edildikleri sektörlere/firmalara özgü beceri birikiminin desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Berna Çetinalp

Sosyal Politika – Yüksek Lisans

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Türkiye’de Mülteci Korumasının Uygulanması: Ankara’da STK’larda Çalışan Koruma Görevlileri Örneği

Türkiye, göç alan bir ülke olarak geçici koruma statüsü altındaki 3,5 milyon Suriyeli ve yaklaşık 500.000 kişi kadar uluslararası koruma statüsü altında bulunan diğer milliyetlerden sığınmacı ve mülteciye ev sahipliği yapmaktadır. Bu büyük sığınmacı ve mülteci popülasyonu hem mülteci korumasının Türkiye nezdinde uygulanması konusunda, hem de zorunlu göç bağlamında koruma kavramının tanımı üzerine bir sürü tartışmayı da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle bu çalışma Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından sunulan koruma konseptini zorunlu göç nezdinde anlamayı ve bu kavramın Türkiye’de insani yardım ve göç alanında çalışmalar yürüten sivil toplum örgütleri tarafından nasıl uygulandığını

incelemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma aynı zamanda literatürde, uluslararası kurumlar ve BMMYK tarafından tanımlanan ideal koruma kavramı ile bu kavramın Türkiye’de bulunan sivil toplum örgütleri tarafından pratikteki uygulanması arasındaki boşluğu bulmayı hedeflemektedir. Bu boşluğu anlamak için, çalışmada korumanın tanımı ve Türkiye’de bu tanımın nasıl uygulandığının yanı sıra, sivil toplum kuruluşlarında çalışan Koruma sorumlularının bu süreçteki rolünün nasıl anlaşılması da amaçlanmaktadır.

Bu araştırma, esas olarak, BMMYK tarafından önerilen koruma tanımı ile Türkiye’deki sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen işleyişi arasında bir farklılık olduğunu iddia etmektedir. UNHCR’nin önerdiği koruma tanımları seti çok geniş ve devlet odaklıdır ve Türkiye’deki uygulamaya uymamaktadır. Bunun yanı sıra, araştırma aynı zamanda Türkiye’de kamu hizmeti sunucuları gibi koruma mekanizmalarının eksikliğinin mültecilere yönelik koruma uygulamasında da sınırlamalara yol açtığı ileri sürülmektedir.

Araştırma, Türkiye’deki mültecilerin korunmasını iki ana metodolojik yönelime dayalı olarak incelemeyi amaçlamaktadır: (a) mültecilerin korunmasına ilişkin teorik/kavramsal tartışma ve mültecilerin korunmasında kullanılan ve ilgili belgelerde tanımlanan vaka yönetimi şemasını içeren araçlar ve (b) vaka yönetimi aracıyla koruma uygulayan farklı STK’lar ve INGO’lar için çalışan uzmanlarla yapılan bir dizi yarı yapılandırılmış görüşmeye dayanan ampirik bir araştırma. İkinci metodolojik yönelim, ideal olarak tanımlanan korumanın gerçekte kimin uygulandığını/uygulandığını anlamak için birincisinin tersine mühendislik yapmak üzere tasarlanmıştır. Bu kapsamda çalışma, Türkiye’de göç alanında faaliyet gösteren ve aynı zamanda BMMYK’nın sahadaki uygulama ve operasyonel partnerleri olan sivil toplum kuruluşlarında koruma şemsiye altında çalışan 22 koruma sorumlusu, saha çalışanı ve sosyal çalışmacı ile koruma kavramının uygulanması üzerine saha araştırmasını içermektedir.

Araştırmanın bulgularına dayanılarak, bu araştırma ideal koruma türü, yaklaşımları ve araçları ile uygulama sürecindeki koruma arasındaki boşlukları ortaya çıkarmıştır. UNHCR’nin tanımı daha çok uluslararası mülteci hukuku ve kalıcı çözümlere dayalıyken, korumanın uygulanması yararlanıcılarla işbirliğine ve güçlendirmeye dayanmaktadır. Bu durumda koruma görevlilerinin rolü, mültecileri bilinçlendirmek ve hizmetler ile yararlanıcı arasında arabuluculuk yapmaktır. Ayrıca, koruma görevlilerinin kullandığı standart vaka yönetimi şeması, mülteci sayısının yüksek olması ve giderek artan özel ihtiyaçları nedeniyle Türkiye’deki mülteciler bağlamında uygulanamamaktadır.

Diğer bir sonuç ise, faydalanıcılar, devlet kurumları, STK’lar, INGO’lar, BM kuruluşları ve fon sağlayıcılar gibi koruma sürecindeki kilit aktörlerin hepsinin koruma sürecindeki zorlukları temsil eden boşluklara ve sorunlara sahip olmasıdır. Devlet kurumlarının göç ve mülteci konularındaki algısı korumayı zayıflatmaktadır. Yasaların uygulanmasındaki farklılıklar, bölgeden bölgeye ve hatta kişiden kişiye değişen uygulamalar, mültecilerin korunmasının önündeki en büyük engellerden biridir. Kamu hizmeti sağlayıcıları ve STK’lar arasında bir çatışmanın varlığının sürmesi pek olası olmasa da mültecilerin koruma ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için bu aktörler arasındaki işbirliği güçlendirilmelidir.

2. OTURUM

11:30-13:00

2A. Göç Bağlamında Haklara Erişim

Moderatör: Neva Övünç Öztürk

Görkem Nazlı Çelik

Adli Bilimler – Doktora

Üsküdar Üniversitesi

Türkiye’de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Adalet Erişimi

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşıyla, Suriye’den sınır ülkelere yoğun bir zorunlu göç başlamıştır. Türkiye de söz konusu kitlesel göçten etkilenen ülkelere biridir. Temmuz 2021 yılı itibarıyla Türkiye, 3,7 milyon Suriye uyruklu bireye geçici koruma kapsamında ev sahipliği yapmaktadır.¹ Geçici koruma kapsamında Türkiye’de yaşayan Suriye uyruklu nüfusun büyüklüğü ve hassasiyetleri göz önüne alındığında, temel hak ve hizmetlere erişim durumları incelenmesi ve eksiklikleri giderilmesi gereken bir konu haline almaktadır.

Geçici koruma statüsü, Suriye iç savaşı ardından Türkiye’ye kitlesel biçimde sığınma talebinde bulunulmasıyla Türkiye’de uygulanan koruma başvuru sürecinin yetersiz ve yavaş kaldığı fark edilmiş, doğan ani ve yoğun ihtiyacı gidermek üzere oluşturulmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde, geçici koruma statüsü hakkında bilgi verilecek ve bu statünün Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda yer alan mültecilik, uluslararası koruma ve ikincil koruma statülerinden farklılıklarına değinilecektir.

Adalet erişim kavramı ise, sosyal devlet kavramının bir getirisi olarak uluslararası toplumun gündemine gelmiş ve zamanla genişleyerek, hukukun üstünlüğünün temel yapıtaşı ilkelerinden biri haline almıştır.² Adalet erişim, kısaca, bireylerin haklarını koruyabilmek için temel yasal süreçlerden yararlanabilmesi olarak tanımlanmaktadır.³ Adalet erişimin temel unsurlarını, kanun önünde birey olarak tanınma, mahkeme önünde eşitlik, adil yargılanma hakkı ve etkili tazmin hakkı oluşturmaktadır. Adalet erişimin sağlanamaması yalnızca hukuk devleti olmanın bir eksikliği değil, aynı zamanda insan hakları ihlali olarak görülmektedir. İkinci bölümde, adalet erişim hakkında bilgi verilerek, adalet erişim engelleri tanımlanacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümü, adalet erişimi Türkiye’de geçici koruma statüsündeki Suriye uyruklu bireyler açısından değerlendirmektedir. Suriye uyruklu bireylerin, farklı bir kültürel

kökenden gelmeleri, zorunlu ve kitlesel göç ile gelmeleri, farklı bir hukuki statü altında bulunmaları gibi sebeplerle Türk vatandaşı bir bireyden farklı ihtiyaçları olabileceği gibi, farklı tecrübeler yaşamaları da olasıdır. Ancak, Türkiye’deki adalete erişim çalışmalarına baktığımızda genel adalete erişim çalışmaları gerçekleştirildiği fakat farklı hassasiyetleri olan kırılgan grupların adalete erişimleri konusunda yeterli çalışma yapılmadığını görülmektedir.

Bu sebeple, çalışmada geçici koruma altındaki Suriye uyruklu bireylere odaklanılmıştır. Çalışmanın son bölümü ise, tespit edilen adalete erişim engellerinin giderilmesi ve Suriye uyruklu bireylerin adalete erişimlerinin güçlendirilebilmesi için adalet organları, kolluk güçleri, idari kurumlar, barolar, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerin multidisipliner iş birliği önerilerini barındırmaktadır.

Çalışmanın göç çalışmaları açısından önemi, Türkiye’de henüz hassas grupların adalete erişimini başlı başına değerlendiren bir çalışma gerçekleştirilmemiş olmasıdır. Zorunlu göç ile Türkiye’ye yerleşmek ve 2011 yılından beri Türkiye’de sosyal hayata ve hukuk sistemine uyum sağlamaya çalışan Suriye uyruklu geçici koruma altındaki bireylerin adalete erişimlerinin tespiti, sosyal uyumun hem göç eden topluluk hem de ev sahibi topluluk açısından etkilerinin gözlemlenmesi yönünde büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışma da, ilgili entegrasyonun bulunduğu durumun tespiti ve eksikliklerin giderilmesi açısından kapsamlı bir ön çalışma olmaktadır.

Süreyya Can

Özel Hukuk – Doktora

Dicle Üniversitesi

Türk Hukukunda Kadının Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Temelli Uluslararası Koruma Başvurusunun Değerlendirilmesi

Kişileri devlete bağlayan hukuki veya siyasi bağ sebebiyle vatandaşı olduğu devletten koruma talebinde bulunması bir hak olduğu gibi, devletin de vatandaşlarının haklarını güvence altına almak ve koruma sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Sığınma talebinin ortaya çıkmasına neden olan unsur da devletin bu korumayı yerine getirmemesi veya getirememesidir. Menşe ülkesinin korumasından yararlanamayan bir bireyin başka bir devlet tarafından korunması hususu sığınma kavramına işaret etmekte, sığınma olayının uluslararası yükümlülükler neticesinde sağlanması uluslararası korumanın konusunu oluşturmaktadır. Uluslararası koruma kavramının tanımına herhangi bir sözleşme metninde yer verilmemiştir. Doktrinde bu kavrama ilişkin yapılan tanımların ortak noktası, uluslararası korumanın kaynağını uluslararası hukuktan alan ve bireye menşe devleti dışında farklı bir devlet tarafından sağlanan ikame bir koruma olmasıdır.

Dünyanın birçok yerinde kadınlar, toplumsal cinsiyet kimlikleri nedeniyle cinayet, cinsel şiddet, fiziksel saldırılar, ahlaksız ve sapkın davranışlarla suçlanma, işkence ve keyfi gözüaltına maruz kalma, istihdam, sağlık ve eğitimde ayrımcılığa maruz kalma gibi birtakım eylemlere maruz kalmaktadırlar. Kadınların toplumsal cinsiyetten kaynaklı maruz kaldığı bu eylemlerin, sığınma sisteminde mülteci statüsüne gerekçe oluşturup oluşturmayacağı hususu belirsiz bırakılmıştır. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, uluslararası mülteci hukukundaki bu tutarsızlık karşısında, cinsiyet kimliği nedeniyle zulüm tehdidi altında olan bireyleri “belirli bir toplumsal grubun mensupları” olarak görmüştür. 2011/95/EU sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Yönergesi’nin 10/1(d) maddesinde, toplumsal cinsiyetle ilgili hususların ‘belirli bir sosyal grubun’ üyeliğini belirlemek ve böyle bir grubu tanımlamak adına değerlendirilebileceği düzenlenmiştir. Başka bir ifadeyle, 2011 tarihli Konsey Yönergesi kapsamında, toplumsal cinsiyetle ilgili taleplerin mülteci statüsü kapsamında değerlendirileceği ifade edilmiştir. Vasıf Yönergesi’ nin anılan maddesi dikkate alındığında, toplumsal cinsiyet konusunun BMMYK ile paralel yorumlandığı görülmektedir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) kapsamında toplumsal cinsiyet konusunun uluslararası korumaya gerekçe oluşturup oluşturmayacağı, oluşturacaksa bu kavramın hangi statü kapsamında değerlendirileceği hususu belirsiz bırakılmıştır. Kanun metni incelendiğinde, belli bir toplumsal gruba mensubiyet kavramının açıklığa kavuşturulmadığı, bununla birlikte toplumsal cinsiyetten kaynaklanan uluslararası koruma başvurularının hangi statü kapsamında değerlendirileceğine ilişkin herhangi bir düzenlemenin olmadığı görülmektedir. Cinsiyet temelli yapılan uluslararası koruma başvurularının hukuki dayanağının ihmal edilmesi, toplumsal cinsiyet kavramının tamamlayıcı koruma biçimi olan ikincil koruma statüsü kapsamında mı ele alınacağı yoksa belli bir sosyal grup olarak mı nitelendirileceği sorusunu karşımıza çıkarmaktadır. 6458 sayılı Kanun’da, belli bir toplumsal gruba mensubiyet kavramının içeriği ve kapsamına ilişkin herhangi bir yasal belirliliğin olmaması, bu kavramın İl Göç İdaresi Müdürlükleri tarafından farklı yorumlanmasına ve mahkemelerce de bu konuda farklı kararlar çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu nedenle çalışmamızda, toplumsal cinsiyetten kaynaklanan şiddetin uluslararası korumaya gerekçe oluşturup oluşturmayacağı, bu talebin hangi statü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği tartışılacaktır.

Zehra Güngördü

Şehir ve Bölge Planlama – Doktora

Yıldız Teknik Üniversitesi

Zorunlu İç ve Dış Göç Sürecinde Konuta Erişimin Önemi

Zorunlu göç, pek çok farklı boyutuyla kentlerin mevcut durumunu ve geleceğini etkileyen ve iyi yönetilemediği durumlarda birçok krize yol açabilen bir süreçtir. Bu sürecin doğru yönetilebilmesinin anahtar konuları olarak eğitim, sağlık, istihdam gibi konular ön plana

çıkarmakla birlikte temel ihtiyaç olan barınma sorununun çoğu kez göz ardı edildiği bilinmektedir. Barınma ihtiyacı, zorunlu göçün niteliğine göre geçici ya da kalıcı konut sunumu ile ülkelerin konut ve göç politikası doğrultusunda karşılanmaktadır. Ancak zorunlu göçmenlerin barınma sorununa çözüm geliştirmemek de bir politika olarak benimsenmektedir. Öte yandan söz konusu politikalar zorunlu iç ve dış göç ile gelenler arasında da farklılaşmaktadır. Ülkemizde yasal statü olarak her ne kadar Geçici Koruma Kapsamında (GKK) olarak nitelendirilseler de zorunlu göçmen olarak tarif edebileceğimiz Suriyeli nüfus için geçici barınma dışında bir barınma politikası benimsenmemiş olması bu durumun en can alıcı örneğidir. Bir diğer boyutuyla ise ülkemizde iskân politikası çerçevesinde barınma politikası benimsenmiş zorunlu göç deneyimleri de mevcuttur. Bu tez çalışmasında zorunlu göç; iç ve dış olarak iki boyutuyla zorunlu göçmenlerin konut deneyimleri üzerinden ele alınmaktadır. Çalışma zorunlu dış göçmenler olarak değerlendirilen GKK statüsüne sahip Hatay ilinde yaşayan Suriyeliler ile zorunlu iç göçmenler olarak değerlendirilen 26.06.1961 tarihli kararname ile Trabzon'un Çaykara ilçesinden Hatay'a yerleştirilen Karadenizlileri kapsamaktadır. Çalışmanın odağında; her iki grubun yaşadıkları konutlardaki barınma deneyimleri kapsayıcı konut politikaları kavramsal bakış açısıyla konut hakkı temelinde irdelenmiştir. Tez çalışması "Kentsel Mültecilerin Adaptasyon ve Uyum Süreçlerine Yeni Bir Bakış Açısı: Kapsayıcı Kent İnşası Amaçlı Sosyal İnovasyon Deneyi" başlıklı, 117K826 Kodlu ve TÜBİTAK 1003- Öncelikli Alanlar AR-GE Projeleri Destekleme Programı kapsamında tamamlanmış projenin saha çalışmaları ve yaşayan laboratuvar deneyinden yararlanarak, zorunlu dış göçmenler olarak nitelendirilen Suriyeliler'in konuta erişimi ve konut beklentilerini irdelenmiştir. Aynı zamanda projeden bağımsız olarak "Karadenizliler" olarak nitelendirilen Çaykara ilçesinden zorunlu iç göçle Hatay ili Kırıkhan ilçesinde yerleştirilen zorunlu iç göçmenlerle de saha araştırması aracılığı ile göç öyküleri ve hak temelli bir konutta yaşamlarının var olup olmadığının izlerini araştırmıştır. Böylelikle zorunlu iç ve dış göçle aynı kent mekânını paylaşan göçmenlerin tanımlamalarıyla kapsayıcı bir kentte olması gereken konut politikasının çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır.

2B. Göçmen Emegi ve Haklar

Moderatör: Mine Eder

Mert Çildoğan

Nüfusbilim – Yüksek Lisans

Hacettepe Üniversitesi

Türkiye’de Suriyeli Göçmen Kadınların Emek Piyasasına Katılamama Nedenleri

2011’de başlayan Suriye İç Savaşı’yla birlikte, Türkiye en çok göçmen nüfusa ev sahipliği yapan ülkelerden biri konumuna geldi. Suriyeli sığınmacıların büyük dalgalar halinde gelmesi nedeniyle Türkiye’de göçmen entegrasyonu problemi yaşandı ve hala da yaşanmaya devam ediyor. Türkiye gibi kayıtsız iş gücünün çok olduğu bir ülkede, bu aksayan entegrasyon süreci göçmen kadın emeğini sömürüye açık hale getirmiştir. Göç ettikleri ülkede hali hazırda azınlık bir grup olan göçmen kadınlar bir de ataerkilliğin sebep olduğu ayrımcılıktan dolayı ötekinin öteki konumundadır. Kadınların güçlenmesi kapsamında ekonomik özgürlükleri ve çalışma durumları önemli bir konudur. Ancak bazı kadınların bu piyasaya gerek kültürel gerekse yaşadıkları dışsal problemlerden dolayı katılamama problemiyle karşılaşılıyor.

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de geçici sığınması statüsüyle bulunan Suriyeli göçmen kadınların iş gücüne katılımı ve çalışmama nedenlerini hem kültürel bir kontrast yaratması hem de referans noktası olarak Türk vatandaşı olan kadınlarla karşılaştırma yaparak incelemektir. Çalışma yapılırken kaynak olarak TNSA (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması) 2018 Ana Raporu ve Suriyeli Örnekleme ana veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Aynı zamanda AFAD’ın (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) “Türkiye’deki Suriyelilerin Demografik Görünümü, Yaşam Koşulları ve Gelecek Beklentilerine Yönelik Saha Araştırması” destekleyici kaynak olarak kullanılmıştır. Çalışmada Suriyeli Göçmen Kadınlar ile Türkiye vatandaşı kadınların, eğitim seviyesi, yaş dağılımları, sahip oldukları çocuk sayısı ve medeni durumlarına göre işe katılma oranları ve işe katılmama nedenleri farklılaşma gösteriyor. Bu farklılaşma, verilerin grafikler yardımıyla karşılaştırılıyor, bahsedilen farklılaşmanın sebepleri irdeleniyor.

Özellikle emek piyasasında, kadın emeğinin desteklenmesi gereken bu dönemde, göçmenlerin ve vatandaşların farklı durumlarda olması uygulanan entegrasyon politikalarının farklılaşması gerektiğini gösteriyor.

Konya ve Aksaray İllerinde Tarım ve Hayvancılık Sektörlerinde Çalışan Afganistan Kökenli Göçmenler

Bu çalışma, Konya ve Aksaray illerindeki tarım ve hayvancılık sektörlerinde çalışmakta olan Afganistan kökenli göçmenlerin ne kadar prekarya olduklarını araştırmaktadır. Türkiye’de oldukça azınlıktaki araştırmacılar tarafından incelenen tarım ve hayvancılık sektöründeki göçmen işçi emeği konusundaki eksikler tespit edilip sahadan edinilen bilgiler ışığında literatüre bilgi birikimi aktarımı sağlanması hedeflenmektedir. Göç literatüründeki şekliyle emek göçü insanların özellikle istihdam amacı ile yer değiştirmesinin sonucunda göçmen gönderen ve alan ülkelerdeki sosyo-ekonomik yapıyı incelemektedir (Akalin, 2016: 89). Farklı sektörlerde çalışan Afgan göçmenler sosyal bilimcilerin dikkatinin de son yıllarda çekmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti’nde göçmen emeğinin durumu iki farklı biçimde ele alınmaktadır: ev içi hizmetler ve inşaat, tekstil ve tarım sektörleridir. Ev içi hizmetler daha çok yerli emeğin arz sıkıntısı yaşadığı sektörlerdir. İnşaat, tekstil ve tarım ise göçmen emeğinin yerli emek ile rekabet içerisinde olduğu sektörlerdir. Sert (2018: 205), “Tüm sektörler arasında tarım sektörü, emek sömürsünün özellikle göçmenler, kadınlar ve çocuklar ekseninde en yoğun olarak yaşandığı alan olarak öne çıkmaktadır” diyerek emek sektöründe tarım sektörü ile ilgili önemli bir konuyu vurgulamaktadır. Türkiye’de tarım sektöründe çalışan nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı %23,2 ve Türkiye’deki istihdam oranı içerisinde tarım sektörü istihdamı %25,5’tir. Yani Türkiye’de çalışan her 4 kişiden 1’i tarım sektöründe çalışmaktadır (Sert, 2018: 206). Bu çalışma Türkiye’deki tarım ve hayvancılık sektörlerinde çalışmakta olan belgeli veya belgesiz Afganistan kökenli göçmenlerin ne kadar prekarya sorusuna nitel araştırma yöntemlerinden yararlanarak cevap aramaktadır. Aksaray ve Konya illerindeki tarım sahalarında ve büyükbaş ve küçükbaş çiftlik işletmelerini saha araştırması yapılarak bu mekânlardaki emek işçisi olarak çalışan göçmenler, işverenler, veteriner hekimler ve kamu ve özel kurumlardaki konuyla alakalı kişiler ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile veriler toplanmıştır. Mülakatlar araştırmanın kapsamı dolayısıyla genellikle tarlalarda ve çiftliklerdeki eski adıyla çoban evi şimdilerde ise Afgan evi veya işçi evi denilen yerlerde gerçekleştirilmiştir. Mülakatlar ortalama kırk dakika ve tamamı yüz yüze gerçekleşmiştir. Mülakatlar esnasında dil sorunu hiç yaşanmamış olup yine de tercüman olarak tanıdığım bir Afganistan kökenli tarım işçisinden yardım aldım. Mülakata katılan göçmenlerin tamamı erkekti ve büyük bir kısmı da genç ve orta yaşlı denilebilecek göçmenlerden oluşmaktadır. Sahadan toplanan bu veriler MAXQDA nitel ve karma araştırmalar için profesyonel veri analizi yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada Aksaray ve Konya illeri kırsal kesimlerinde yapılan saha araştırmasında derinlemesine görüşme yapılan kişiler hakkında bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Derinlemesine Görüşme Yapılan Kişiler	Kaç Kişi ile Görüşüldüğü
Afganistan kökenli göçmen	32
İşveren	13
İl Göç İdaresi	3
Aksaray İl Tarım Müdürlüğü	1
Aksaray Büyükbaş Hayvan Yetiştiricileri Birliği	1
Aksaray Küçükbaş Hayvan Yetiştiricileri Birliği	1
Veteriner Hekim ve teknisyeni	3

Aksaray ve Konya illerini kapsayan bu çalışma Türkiye’deki tarım ve hayvancılık üretiminde çok büyük bir paya sahiptir. Bu şehirlerin ekonomisinin etkilemekte olan bu sektörler aynı zamanda çalışan işçilerinin takibinin ve denetiminin en düşük düzeyde yapıldığı iki sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Saha araştırmasında mülakat yapılacak kişilere ulaşma ve bunların seçilmesi aşamasında çalışmanın evren ve örnekleme göz önünde bulundurularak hareket edilmiştir. Araştırma evreni Türkiye’de yaşayan Afganistan kökenli, belgeli ve belgesiz tarım ve hayvancılık sektörlerinde çalışan göçmenlerdir. Araştırma örnekleme ise Aksaray-Konya illerinde, tarım ve hayvancılık sektörlerinde çalışmakta olan Afganistan kökenli göçmenlerdir.

Sibel Utar

Siyaset Bilimi – Doktora

Ankara Üniversitesi

Afgan Göçmenlerin Yasal Statülerinin Göç Deneyimleri Üzerindeki Etkileri: Ankara Örneği

Kırk yılı aşkın süredir savaşlarla, iç çatışmalarla, doğal afetlerle ve kronikleşmiş yoksulluk problemi ile mücadele eden Afganistan uluslararası göç hareketliliğinde kaynak ülke olarak önemli bir konuma sahiptir. Küresel göçün daimi aktörleri haline gelen Afganların 1979 Sovyet İşgali ile başlayan Türkiye’ye yönelik kitlesel göç hareketi günümüze değin artarak devam etmiştir. Coğrafi konumu nedeniyle sadece batı ile doğu arasında değil aynı zamanda uluslararası göçün hedef ülkeleri olan gelişmiş ülkeler ile göçe kaynaklık eden gelişmemiş ülkeler arasında da köprü olan Türkiye’ye yönelik Afgan göçü başlangıçta transit göç niteliğindeyken son yıllarda bu durum değişmiş Türkiye Afganlar için hedef ülkelerden biri haline gelmiştir. BMMYK istatistiklerine göre 110 binden fazla Afgan şartlı mülteciye ve sığınma başvurusu sahibine ev sahipliği yapan Türkiye’de Göç İdaresi rakamlarına göre 52 binin üzerinde Afgan göçmen ikamet iznine sahiptir. Düzensiz Afgan göçmen akımının da her geçen yıl hızlandığı Türkiye’de resmi rakamlara göre 300 binden fazla Afgan göçmen yaşamaktadır. Dahası 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ve 2014 yılında yürürlüğe giren

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) uyarınca her yıl binlerce Afgan Türk vatandaşlığını elde etmektedir.

Yasal statüleri ve statülerine bağlı hak ve özgürlükleri 1950 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 1951 Cenevre Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalarla ve YUKK başta olmak üzere kanunlarla güvence altına alınan Afgan göçmenlerin, iltica ile göç alanındaki yasal mekanizmaların iç içe geçtiği ve göçmenlerin “geçiciliği” üzerine inşa edilen bir göç rejimine sahip olan Türkiye’deki göç deneyimlerinin inşasında yasal statülerinin etkisini araştırmak çalışmanın temel amacıdır.

3. OTURUM

14.00-15.30

3A. Göçün Psikolojik Boyutları ve Algılar

Moderatör: Emre Erdoğan

Ali Eren Demir

Sosyoloji – Yüksek Lisans

Munzur Üniversitesi

Ruh Sağlığı Sosyolojisi Bağlamında Mültecilik

Ruh sağlığı sosyolojisi temel anlamda sağlık sosyolojisinin alt bir çalışma alanı olmaktan öte kapsamlı olarak çalışılan bir alandır. Ruh sağlığı sosyolojisi, biyolojik ve toplumsal bakış açıları ile açıklanan psikiyatrik bozuklarının, sosyal nedenlerine dikkat çeker. Yoksulluk, savaş, etnisite, damgalanma, cinsiyet ve göç gibi kavramların birey ruh sağlığı üzerinde etkisi olduğunu vurgulayan ruh sağlığı sosyolojisi bağlamında bu çalışmada mültecilik konusu incelenecektir. Mültecilik, göç ve savaş birey üzerinde ağır travmalar oluşturan kavramlardır. Ailesi savaş sırasında ölen insanların deneyimlediği korku, ihanete uğradıkları düşüncesi, kadınların ve çocukların maruz kaldığı cinsel taciz ve tecavüzler, mülteci olarak gittikleri kamplarda hissettikleri belirsizlik gibi problemler ruh sağlığını olumsuz yönde etkiler. Bireysel olarak farklı biçimlerde deneyimlenen mültecilik; fenomenolojik anlamda bireyin doğduğu yaşadığı, çocukluk anılarının mekânlarını bırakarak farklı bir mekânı, ülkeyi deneyimlemesi olarak tanımlanabilir. Farklı bir mekânı tanımlama süreci ise birey üzerinde çeşitli izler bırakır. Birey doğduğu andan itibaren mekân, toplum, aile gibi özneler ile etkileşime girer. Bu etkileşimler sonucunda yatkınlıklar ve bir alanlar oluşur. Bu alanın bozulması bireyin tüm yatkınlıklarının yok olması anlamına gelmektedir. Bunlar temel olarak birey ruh sağlığını etkileyen risk faktörleridir. Bu risk faktörlerinin azaltılması ve mülteciliğin aynı zamanda bir ruh sağlığı risk faktörü olma durumunu açıklamak için kapsamlı bir ruh sağlığı sosyolojisine ihtiyaç vardır. Mültecilik nedeni ile bireyde oluşan ruhsal bozuklukların tanımlaması ve tedavisi, toplumsal süreçler, etnisite, koşullar gibi etmenlerin göz önünde bulundurularak yapılması gerekmektedir. Mülteciler ile ilgili rapor, veri ve haberlerin inceleneceği bu çalışmada veri analizi yöntemi kullanılacaktır.

Sinan Oğan

Psikoloji – Yüksek Lisans

Çağ Üniversitesi

Adana’da Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Mahalleye Bağlılıkları ve Kent Kimliğinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi

2011 yılında Suriye’de başlayan ve kısa sürede sönümlenmek yerine iç savaşa dönüşen Suriye krizi milyonlarca insanın yerinden edilmesine, yüzbinlerce insanın yaralanmasına ve hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Savaşın şiddetlenmesinden kısa bir süre sonra göç eden 3.7 milyonun üzerinde kişi Türkiye’de geçici koruma statüsü altında yaşamaktadır. Türkiye’nin 81 ilinde çeşitli nüfus yoğunluklarıyla var olan geçici koruma altındaki Suriyeliler kimi kent alanlarında sosyo-mekansal anlamda yoğunlaşarak göç sonrası günlük hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Çalışmanın amacı Adana’da yaşayan Suriyelilerin ikamet ettikleri mahalleye bağlılıkları ve kent kimliğinin psikolojik iyi oluşlarına etkisini ve bunu etkileyen faktörleri araştırmaktır. Çalışmada 149 Suriyeli katılımcı ile görüşülmüştür. Araştırmada Arapçaya çevrilen “Sosyo-Demografik Bilgi Formu”, “Mahalleye Bağlılık Ölçeği”, “Kent Kimliği Ölçeği”, “Çok Boyutlu Psikolojik İyi Oluş (Esenlik) Ölçeği-ÇBPİO” kullanılmıştır. Kent Kimliği ölçeği ile Mahalleye Bağlılık arasında orta düzeyde negatif yönde ($r = -0,43$) bir korelasyon olduğu, mahalleye bağlılık arttıkça kente bağlılığın azaldığı görülmektedir. Kent Kimliği ile ÇBPİO arasında negatif yönde zayıf korelasyon ($r = -0,17$) ve “İnsanlarla Olumlu İlişkiler” alt ölçeği dışında alt ölçekler ile arasında anlamlı bir korelasyon olmadığı görülmektedir. Mahalleye Bağlılık ile ÇBPİO toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde korelasyon ($r = 0,55$) ve benzer şekilde alt ölçekler arasında da pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir korelasyon olduğu görülmektedir. Mahallede ikamet süresi, sosyoekonomik statü, mahallede mülteci yoğunluğu, ayrımcılığa maruziyet, Türkçe bilgisi psikolojik iyi oluş düzeylerini etkileyen faktörler olarak saptanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, mahalleye bağlılık arttıkça psikolojik iyi oluşun arttığını göstermektedir.

İbrahim Enes Ataç

Sosyoloji – Yüksek Lisans

Mannheim Üniversitesi

Göçmenlere ve Mültecilere Yönelik Toplumsal Yaklaşımlar: Latin Amerika ve Ortadoğu Ülkelerinin Karşılaştırmalı İncelemesi

Zenofobi literatürüne baktığımızda her ne kadar göçmenlere yönelik yaklaşımlar konusunda önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da mültecilere yönelik yaklaşımları içeren çalışmaların çok kısıtlı kaldığını görmekteyiz. Araştırmacılar bu zamana kadar genel olarak ya Avrupa-Kuzey

Amerika bağlamında sadece göçmenlere yönelik yaklaşımları incelemişler ya da göçmenlerle mültecileri aynı kategori altında analiz etmişlerdir.

Yukarıda belirtilen saiklerden yola çıkarak bu araştırmada, Latin Amerika ve Ortadoğu ülkelerinde bulunan göçmenlere ve mültecilere yönelik yaklaşımları karşılaştırmalı olarak nicel araştırma yöntemleriyle ele almaktayım. Bu araştırmadaki temel amacım, göçmenlere ve mültecilere yönelik yaklaşımlar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını ve, eğer varsa, geleneksel zenofobi kuramlarının bu farklılıkları ne kadar açıklayabildiğini irdelemektir. Çalışmanın temel veri kaynağını Dünya Değerler Araştırması bünyesinde gerçekleştirilen anket/mülakat çalışmaları ile resmi kaynaklardan elde edilen ülke düzeyindeki veriler oluşturmaktadır.

Araştırmanın ilk bulgularına göre göçmenlere ve mültecilere yönelik yaklaşımlar arasında istatistiksel olarak anlamlı varyasyonlar bulunmaktadır. Genel olarak araştırmada yer alan çoğu ülkede mültecilere yönelik daha pozitif yaklaşımlar söz konusudur. Ayrıca, Ortadoğu ülkelerindeki katılımcıların Latin Amerika'dakilere kıyasla hem göçmenlere hem de mültecilere yönelik daha negatif tavırlara sahip oldukları göze çarpmaktadır. Ancak göçmenlere yönelik yaklaşımlar açısından bu iki bölge arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı da görülmektedir.

Çalışma kapsamında oluşturan modellemelere göre göçmenlere yönelik yaklaşımlar daha çok tehdit kuramı ile paralellik göstermektedir. Diğer yandan, mültecilere yönelik yaklaşımlar ise daha çok temas kuramının öngördüğü hipotez ile paralellik göstermektedir. Sosyotropik endişeler kuramının etkisini inceleyen değişkenler her iki modelde de anlamlı bir ilişki göstermezken, kişisel çıkar kuramı için oluşturulan indikatörler ise göçmenlere ve mültecilere yönelik yaklaşımları kısmi olarak açıklamaktadır. Modellerde ana bağımsız değişkenlerle beraber oluşturulan kontrol değişkenlerinden bir yerdeki terör olaylarının yoğunluğu, katılımcının yaşı ve eğitim seviyesi literatürün öngördüğü şekilde göçmenlere ve mültecilere yönelik yaklaşımlara etki etmektedir.

Tüm bunları göz önünde bulundurduğumuzda göçmenlere ve mültecilere yönelik tavırlar arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Bu varyasyonların daha iyi anlaşılabilmesi için göçmenlerle mülteciler arasında oluşturulan yapay ayrımların ötesine geçerek bu grupları özgün kılan koşulların belirlenip literatürdeki kavramsallaştırmaların bu minvalde geliştirilmesi gerekmektedir. Gelecekteki araştırmaların kamuoyu gözünde mültecileri göçmenlerden ayıran koşulları göz önünde bulundurarak daha keskin hatlı hipotezler oluşturup bunları test etmesi gerekmektedir.

3B. Mülteci Çocukların Haklara Erişimi

Moderatör: Pınar Uyan Semerci

Gizem Nur Ezme

Göç Çalışmaları – Yüksek Lisans

Bahçeşehir Üniversitesi

Türkiye'deki Sığınmacı ve Mülteci Çocukların Haklara Erişiminin Çoklu Kırılgnlık Bağlamında Değerlendirilmesi

Tahakküm nedeniyle kaynak ülkelerinden göç etmiş insanların kendi toplumsal yapılarının içinde var olan farklı çocukluk imge ve deneyimleri; göç sürecindeki ve göç edilen ülkedeki deneyimler ile yeniden şekillenmektedir. Çocukların göç öncesi, göç sürecinde ve göç ettikleri ülkedeki deneyimleri farklı ihtiyaçları ve kırılgnlıkları beraberinde getirmektedir. Çocuk olmanın gerektirdiği bir takım korunma ihtiyaçları göç etmiş çocuklarda daha kırılgn olarak karşımıza çıkabilmekte ve bir takım özel koruma ihtiyaçlarına gereksinim duyulmaktadır. Çocukların korunmasına yönelik önlemler ve müdahaleler ve çocukların hakları, hem uluslararası hem de ulusal mevzuat ve anlaşmalarla düzenlenmiştir, ancak sağlık, eğitim ve diğer temel hak ve hizmetlere erişimde bir takım engeller ile karşılaşılabilen ve uygulamalarda çocuğun yüksek yararının ne ölçüde gözetilerek hareket edildiği değişkenlik gösterebilmektedir. Bu çalışmada Türkiye'deki sığınmacı ve mülteci çocukların temel hak ve hizmetlere erişebilirlikleri ve karşılaştıkları zorluklar hakederlik ve çoklu kırılgnlık kavramları üzerinden tartışılmaktadır. Türkiye'de sığınmacı ve mülteci çocuklar ile çalışan uzmanlar ile yapılan açık uçlu derinlemesine mülakatlar sonrasında; çocukların hak ve hizmetlere erişimleri önündeki engeller tespit edilerek, hak eden özne olmanın haklara erişimdeki rolü tartışılmıştır. Karşılaşılan zorluklar ve engellerin ise göçün getirdiği kırılgnlığa eklenerek sığınmacı ve mülteci çocuklarda birçok çocuk koruma riskine ve çoklu kırılgnlığa yol açtığı görünür kılınmaya çalışılmıştır.

Damla Çalık

Sosyal Politika – Yüksek Lisans

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Mülteci Çocukların Eğitimini Desteklemede Bir Strateji Olarak Suriyeliler ve Diğer Mülteci Çocuklar için Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) Programı Örneği

Bu tebliğin amacı, Türkiye’de mülteci çocukların eğitimini desteklemek amacıyla 2017 yılından beri yürütülen Mülteciler için Şartlı Eğitim Yardımı projesini bir vaka örneği olarak ele alarak, öncelikle projenin etkisini ve bütünde de mülteci çocukların eğitimine ilişkin uygulamaları değerlendirerek bu konuda sosyal politika önerileri geliştirmektir.

Mülteciler için Şartlı Eğitim Yardımı projesi, başlangıcından beri gerek sahada gerek merkez ofiste farklı rollerle profesyonel olarak dahil olduğum bir proje olduğu için özellikle bir vaka olarak seçilmiştir. Gerek projenin uygulanışı gerek gelişimi ve değişimi süreçlerinde tanıklık ettiğim süreçler, bu konunun akademik bir perspektiften çalışılması gerektiği fikrimi pekiştirmiştir. Türkiye’de bulunan yaklaşık 4 milyon mülteci nüfusunun %50’sini çocukların oluşturduğu ve okul çağındaki mülteci çocukların da %40’ının okul dışı kaldığı düşünüldüğünde, mülteci çocukların eğitimi sosyal politika bağlamında özel çalışma gerektirmektedir. Buna paralel olarak mülteci çocuklar için eğitimin önemi de bu çalışmada ifade edilen temel konulardan biri olarak yer almaktadır.

Bu bağlamda bu çalışma kapsamında ele alınan araştırma soruları şu şekildedir: 1) Mülteciler için Şartlı Eğitim Yardımı projesi, mülteci çocukların okullaşma oranlarını ve düzenli devamlarını artırma hedefine ne ölçüde ulaşıyor? 2) Projenin amacını gerçekleştirebilmesi için ne tür tamamlayıcı bileşenlere ihtiyaç var? 3) Mülteci çocukların okullaşmasının ve okula düzenli devamın artırılması için sosyal politika önerileri neler olabilir?

Çalışmada literatüre taramasına ek olarak, programın uygulanış sürecinde aktif olarak rol alan ve özellikle mültecilerin eğitimi alanında çalışmalar yürüten uzmanlarla derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Metodolojinin en değerli kısmını oluşturan bu kısımda, alanda en az 3 yıl çalışma deneyimi olan, devlet kurumlarında ya da sivil toplum kuruluşlarında çalışmalar yürütmüş, 5 kadın ve 5 erkek uzman ile görüşülmüştür. Ancak bunun dışında literatürde Mülteciler için ŞEY Programı özelinde bir kapsamlı bir çalışma bulunmadığı için, bu çalışmanın önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Derinlemesine görüşmeler ve literatür taraması değerlendirilerek COVID-19’un da etkisini içeren 6 temel bulguya erişilmiştir. Bu bulguların ilk ikisi literatürü görüşmeler ile de onaylayan bulgular olmakla birlikte diğer dördü Mülteciler için ŞEY Programı ve mülteci çocukların eğitimi özelinde değerlendirmeler barındırmaktadır.

Bu çalışma, araştırma sorularına ilişkin bulgular ışığında, özelde Mülteciler için ŞEY Programının iyileştirilmesi ve büyük çerçevede mültecilerin eğitime ilişkin geliştirilmesi gereken sosyal politikalara ilişkin kısa ve uzun vadeli öneriler ile tamamlanmıştır.

Meltem Uzunpınar

Sosyal Politika – Yüksek Lisans

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Suriyeli Sığınmacı Çocukların Eğitim Hakkına Erişimde Karşılaştıkları Problemlerin Covid-19 Pandemisi ile Derinleşmesi Üzerine Araştırma

2011 yılında tüm Ortadoğu’yu etkisi altına alan Arap Baharı’nın, ömürlerinin baharında olan çocuklar üzerindeki etkisi, iç savaşın gölgesinde kalmış bir konudur. Birleşmiş Milletlerin sıklıkla dile getirdiği üzere; tıbbi ve duygusal olarak bu savaşı en şiddetli haliyle yaşayanlar çocuklar olmuştur. Suriye İç Savaşının 10. yıldönümünde savaşla birlikte tüm hayatları zaman ve mekân bağlamında değişen sığınmacı çocuklar bu sefer de Covid-19 salgını kısı kacında kalmıştır. Sığınmacı oldukları için temel hak ve özgürlüklerinin zaten büyük bir kısmını kullanamayan çocuklar için Covid-19 döneminde eğitim hakkı da temelden sarsılmıştır. BMMYK’nın yayınladığı “**Harekete Geçme Zamanı: Mültecilerin Eğitim Krizi**” Raporu; sığınmacı çocuklarda eğitime devam etme oranının %63 olduğunu göstermektedir.

Salgınla birlikte tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yüz yüze eğitime ara verilmiş, bu aradan sonra eğitime devam edecek sığınmacıların oranında azalma olması endişeleri beraberinde getirmiştir. Uzaktan eğitim yöntemiyle eğitime verilen ara telafî edilmeye çalışılırken, bu durumun fiziki imkanlardan yeteri kadar mahrum olan dezavantajlı gruplar için telafisi zor sonuçlar doğurması kaygı verici olmuştur. UNICEF’in dikkat çektiği üzere; salgın öncesinde de mevcut olan eğitim sorununun daha da derinleşmesi kaçınılmaz olmuştur. Her ne kadar birçok ülkede çocuklara uzaktan eğitim konusunda fiziki destek sağlanmaya çalışılsa da dezavantajlı gruplardan olan sığınmacı çocuklar için süreç daha zorlu olmuştur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün yayınladığı son rapora göre Türkiye’de 3 milyon 656 bin 525 Suriyeli bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı’nın yayınladığı rapora göre ise; anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise çağında olan Suriyeli öğrenci sayısı 1 milyon 739 bin 587 kişidir. Bu araştırmanın temel amacı Türk çocuklarla beraber eğitim gören Suriyeli çocukların, salgından önce ve salgınla birlikte yaşadıkları sorunları ortaya koymaktır. Nitel araştırma modelinin kullanılacağı makalede, Zeytinburnu ilçesinde ikamet eden Suriyeli çocuklar ile yapılan görüşme esas alınacaktır. İçerik analizi ile elde edilen veriler değerlendirilecek, bulgular betimlendikten sonra göç literatüründen faydalanılarak gerekli değerlendirme yapılacaktır

Bu araştırma ile Türkiye’deki sığınmacı Suriyeli çocukların eğitime erişim haklarıyla ilgili mevcut problemleri incelenirken, Covid-19 pandemisi sürecinde yarıda kalan örgün eğitim hizmetine erişim konusunda yaşadıkları problemleri belirlemek, probleme dönük etkin çözüm

retmek, çözümün sürdürülebilirliğini sağlayacak yöntem geliştirmek hedeflenmektedir. Bu sebeple, tarihsel boyutuyla gn nasıl bir olgu olduğu, Suriyeli sığınmacıların yasal görüntüsü, sığınma talep eden çocukların mevcut durumları, Suriyeli ocuklara verilen eğitim hizmetinin niteliği, yaşadıkları ya da yaşamaları muhtemel problemlerinin neler olduğu, eğitim problemleri karşısında ne derece destek aldıkları, hizmete erişim kolaylığı tarihi seyir içinde kronolojik olarak incelenecektir. Araştırmada Suriyelilerin eğitimine yönelik ve Covid-19 pandemi sürecinde eğitimde yaşanan sorunlara yönelik belge analizi ve saha çalışması yapılacaktır. Özellikle Covid-19 döneminde eğitimle ilgili önlemler, avantaj ve dezavantajlar, yerel ve uluslararası belgeler ışığında incelenecektir. Hem Suriye krizi hem Covid-19, güncel problemler olması sebebiyle kaynak açısından sınırlılığı olan konulardır. Bu sebeple literatür taraması ve saha çalışması, yazılı-görsel medyadan edinilen verilerle pekiştirilip tutarlılık sağlanacaktır.

Araştırma evrenini Suriyelilerin İstanbul'da en yoğun yaşadıkları ilçelerden olan Esenyurt ilçesinde yaşayan çocuklar, eğiticiler ve idareciler oluşturacaktır. Kartopu tekniği kullanılarak ulaşılacak kız ve erkek ocuk sayısının yakın tutulmasına, farklı yaşlarda ve sınıflarda olmalarına, Türk diline hâkim olanlar kadar olmayanların da gruba dahil edilmesine, bütüncül bir sonuç çıkarmak adına zen gösterilecektir. Araştırmada yarı yapılandırılmış soru formu ile kendi evlerinde, yüz yüze derinlemesine görüşme yapılacaktır.

4. OTURUM

16.00-17.30

4A. Göçün Uluslararası Boyutları

Moderatör: Deniz Sert

Hande Tomruk

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi – Yüksek Lisans

Marmara Üniversitesi

Sınır ve Sığınmacılar: Türkiye’den Yunanistan’a Göç Vakası

Küresel dünya bakış açısına göre devletler arasında sınır kavramı önemini kaybetmektedir. Ancak sınır rasyonel anlamda yerini korumaktadır ve önemli bir yere sahiptir. Sınır, sadece ulusa ek bir coğrafi alan değil aynı zamanda iktidarların da karşı karşıya geldiği noktalar. Öyle ki bazı insanlar için daha da zor bir alan haline gelmekte, sınırdan geçebilmek için günlerce bekledikleri ya da gizli yollardan ücret verip geçebildikleri bir alan haline gelmektedir. Özellikle mülteciler için küreselleşmenin belirsizleştirdiği sınır çizgisi daha da görünür bir hale gelmekte, canı pahasına mücadele ettiği çok zor bir alan haline gelmektedir.

28 Şubat 2020’de iktidar tarafından, ‘Mülteci politikamız aynıdır ama ortada bir durum var, artık mültecileri tutabilecek durumda değiliz.’, şeklinde yapılan açıklamanın ardından sınır kapıları açılmıştır ve göçmenlere engel olunmayacağı bildirilmiştir. Birçok sığınmacı haberi aldıklarında yaşadıkları alanı bırakıp Avrupa bölgesine geçmek için bir göç süreci başlatmıştır ve Edirne’ye de yoğun bir göç başlamıştır. Başlangıçta Pazarkule/Kastanies sınır kapıları daha sonra Meriç nehrinin kenarındaki köylerde sığınmacılar için farklı tampon bölgeler oluşmuş ve oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı Sınır bölgesine yönlendirilen sığınmacıların deneyimledikleri göç sürecini, karşılaştıkları sınır bölgesiyle ‘küreselleşme ve sınır’ bağlamında incelemek olmuştur.

Çalışma, sığınmacıların 28 Şubat-27 Mart 2020 tarihleri arasında, İstanbul Esenler Otogarında başlamış Pazarkule/Kastanies sınır kapıları bölgesine sıkışıp kalmasını içeren alanda devam etmiş ve incelenmiştir. Çalışmadaki veriler, sınır alanından Karaağaç mahallesine çıkan 9 sığınmacıyla derin görüşme ve gözlem tekniğinden faydalanılarak alınmıştır. Sığınmacıların Karaağaç mahallesinde iletişim kurmak durumunda kaldıkları ortamlar incelenmiş, esnaflarla görüşülmüş ve kamp alanına girilerek bulundukları ortam gözlemlenmiş, bireysel fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Pazarkule/ Kastanies sınır bölgesinde sığınmacı statüsünde göçmenler ile Türkiye’ye geliş süreçleri ve Türkiye’deki yaşam koşulları, Sınır bölgesine geçiş süreçleri,

Yunanistan’a geçme deneyimleri ve karşılaştıkları faktörler, Sınır bölgesinde yaşanan zorluklar ve karşılaşılan faktörler, sığınmacılara çizilen sınırlar ve tampon bölgelerin kapanışıyla sığınmacıların alan değişimi ile ilgilenilmiştir.

Çalışmanın sonucunda Sığınmacıların Türkiye’ye geliş detaylarında küreselleşmenin sonuçlarını, sınırların esnediğini, ‘kaçakçılık’ gibi bir sektörün önemli bir yer tuttuğu, bireylerin havalimanı gibi seçeneklerle geçmişe göre daha kolay geçiş yapabildikleri ortaya çıkmaktadır. Ancak iktidar yönlendirmesiyle yapılan özellikle Yunanistan’a yapılan toplu bir güç durumu için sınırın aynı esneklik durumu söz konusu olmamıştır. Bu durum ulus devletin tarihsel olarak inşa ettiği pratiklerin hala işlevsel ve güncel olduğunu göstermiştir. Küreselleşmeyle beraber ulus devletlerin sınırları eski gücünü kaybetmiştir, ancak karşılaşılan sınırlar sosyo-kültürel, soyut sınırlar olmaktadır bu dönemde. ‘Tehlikeli grup’ olarak görülen sığınmacılara, Pazarkule kamp alanında Türkiye tarafından da soyut bir sınır çizildiği gözlemlenmiştir. Bu kamp alanından pandemi nedeniyle başka kamp alanlarına dağıtılan sığınmacılara, dnemsal olarak gerekli sağlık tedbirlerinin alınmaması soyut sınır kavramının göstergesidir.

Sonuç olarak, ‘tehlikeli grup’ olarak sığınmacılar 50 günlük süreçte korunmasız, sağlıksız, siyasasız ortamlarda bulunmuştur. Kullanabilecekleri tek faktör ise ekonomik durumları olmuştur. Bu alışma göstermektedir ötekinin yaratılmasında önemli bir yere sahip olan sınırlar açık ya da kapalı olması, bu süreçte kapalı olsa da açık noktalar içeriyor olmasıdır. Ancak sınır kavramı sadece burada bitmemekte, sınırı geçtikten sonra ayrı bir mekanizmada ve hiyerarşide başlamaktadır.

Eda Nagihan Efe

G Politikaları ve Araştırmaları – Yüksek Lisans

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Uluslararası Göçün Bir Politika Aracı Olarak Kullanılması: Almanya, Fransa ve İsveç İncelemesi

Zorunlu veya gönüllü nedenlerle ortaya çıkan uluslararası gler, temelinde bireylerin bulundukları konumdan daha iyi standartlar altında yaşama motivasyonuna sahip olan bir insani hareketliliklerdir. Ancak giderek artan uluslararası insan hareketliliği, devletlerin g konusunu yeniden değerlendirmesine yol açmıştır. 2001 yılıyla birlikte görece değişen sınır ve güvenlik politikaları, devletlerin uluslararası glere bakış açısını derinden etkilemiştir. Böylece, her geçen gün yeniden kavramsallaştırılan g hareketliliği; sosyal boyutundan ziyade, güvenlik ekseninde yer alan politik ve ekonomik boyutlarıyla ele alınmaya başlamıştır. Uluslararası glerin değerlendirilmesindeki bu değişim g hareketliliğinin, özellikle yoğun göç alan Avrupa Birliği lkeleri tarafından çeşitli söylemlerle i ve dış politikaya yansıtılması ile sürekli gündem maddesi olarak tutulmasına neden olmuştur. Refah seviyesi yüksek ve çokkültürlülüğe önem veren Avrupa Birliği lkelerinin zorunlu veya gönüllü sebeplerle ortaya çıkan g

hareketliliklerini, siyasi söylemler yoluyla güvenlikleştirerek politikaya taşıması; uluslararası göçün politika aracı olarak kullanılmasını da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada, yoğun göç alan ve refah seviyesi yüksek olan Avrupa Birliği ülkelerinden Almanya, Fransa ve İsveç'in; uluslararası göçü hangi dinamikler ile ele aldıkları ve uluslararası göçü nasıl ve neden politika aracı olarak kullandıkları, ülkelerdeki ilgili siyasi partilerin söylemleri ve uluslararası basına yansıyan haberlerin taranması yoluyla analiz edilecektir.

Helin Erdoğan

Sosyoloji – Doktora

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

İŞİD Saldırısına Uğrayan Ezidi Kadınları ‘Kız Kaçırma’ Olgusu Üzerinden Düşünmek¹

Devletlerin güvenlik politikaları ve demografik mühendislik projelerinin sebep olduğu zorunlu göçler, sadece bir nüfus grubunun yerinden edilmesiyle sonuçlanmaz; kimi zaman o grubun sosyo-kültürel varlığını da yok etme amacı taşır. Aynı zamanda, yerinden edilen topluluğun en “kırılgan” üyelerinin -kadınlar ve kız çocuklarının- göç öncesi, esnası ve sonrasında farklı şiddet biçimlerine maruz kalmasına yol açar. Bu şiddet biçimleri arasında, bir kimliği yok etmek için stratejik bir silah olarak kullanılan tecavüzler, mağlubiyetin ve gücün simgesi olduğu gibi, saldırılan topluluğu ötekileştirmenin ve nefretin de bir göstergesi haline gelmiştir (Akgül, 2013:98). Bir savaş taktiği olarak kullanılan kadınlara yönelik tecavüzler tek tek bireylerden ziyade, topluluğun tamamını hedef almaktadır. Özellikle bir arada yaşayan heterojen toplumlarda etnik ya da inanç temelli çatışmalar esnasında kadınlara yönelik cinsel saldırılar, hedef alınan grubun demografik yapısını sarsıntıya uğratmak ya da topluluğun ahlaki ‘sınırlarını ihlal’ etmek için bir yöntem olarak tercih edilebilmektedir.

Tarihsel süreçte benzer saldırılara uğrayan diğer topluluklar gibi Ezidiler de şiddetin pek çok türüne maruz kalmış; hatta Ezidi kadınların ve kız çocuklarının ‘kaçırılması’ ve tecavüze uğraması tüm Ezidilere yapılan bir saldırı biçimi haline gelmiştir. Bilindiği gibi, Ağustos 2014’de İŞİD (Irak Şam İslam Devleti), Şengal bölgesi ve çevresinde Ezidilerin yerleşim yerlerini ele geçirmiş, birçok insanı özellikle de erkekleri öldürmüştür. Bu saldırılarda 3000 ile 7000 Ezidi’nin katledildiği tahmin edilmektedir. Ayrıca Birleşmiş Milletler raporlarına göre 5000’den fazla Ezidi kadın ve kız çocuk kaçırılmış, cinsel saldırıya uğramış, köleleştirilmiş ve İŞİD’in Rakka başta olmak üzere pek çok şehirde kurduğu pazarlarda Suudi Arabistan, Ürdün, Katar, Yemen vatandaşı erkeklere satılmıştır. Halen 3000’e yakın kadının nerede olduğu bilinmemektedir. Sağ kalanların bir kısmı Suriye ve Lübnan gibi ülkelere göç etmişler, yaklaşık

¹ Yayınlanmamış bir çalışmadır. Ayrıca doktora tezinin bir alt bölümü olarak kullanılması düşünülmektedir.

20.000 ile 50.000 arasında çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu Ezidi ise yerinden edilmiş ve Türkiye'ye sığınmıştır.²

Bu çalışma, IŞİD'in 2014'te Şengal bölgesine saldırması sonucunda yerinden edilen ve şiddetin birçok türüne maruz kalan Ezidi kız çocuk ve kadınlarını "kız kaçırma" kavramı üzerinden tartışmayı amaçlamaktadır. Lerna Ekmekçioğlu'nun I. Dünya Savaşı ve soykırım sonrasında Ermeni kadınlar üzerinden tartıştığı "kız kaçırma" olgusunu Ezidi kadınlar üzerinden düşünmek hem benzer kadınlık deneyimlerini hem de savaş, soykırım ve zorunlu göçler esnasında demografik kaygılarla kadın bedeninin nasıl hedef haline getirildiğini anlamamızı sağlayacaktır.

4B. Göçün Toplumsal ve Kültürel Yansımaları

Moderatör: Deniz Güneş Yardımcı

Hacı Çevik

Sosyal Hizmet – Doktora

Hacettepe Üniversitesi

“Öteki” ve “Biz”liğin İnşası: Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Yansımaları

Yapmayı planladığım sunuş, saha araştırmasını bitirdiğim doktora tez çalışmama dayanmaktadır. Bu sunuşta, Ankara'da bulunan Suriyeli mülteciler bağlamında sosyo-kültürel entegrasyon kavramını çeşitli boyutları ile tartışmayı planlıyorum. Son yıllarda gerçekleşen göç akınları sonucunda önemli bir göç ülkesi haline gelen Türkiye'de var olan göç yönetiminin önemli eksikliklerinden birisi, entegrasyon politikalarındaki uygulamalar bağlamında izlenebilir. Farklı toplulukların bir arada yaşamalarını mümkün kılan çokkültürlü toplum yapısının kökenleri entegrasyon politikalarında bulunabilir. Entegrasyon politikaları çok boyutlu bir bakış açısını içermek zorundadır. Bu nedenle entegrasyon çalışmaları hem mülteci grupları hem de yerel toplumu içeren çok boyutlu bir açısını gerektirmektedir. Bu çalışmada entegrasyonun birbiri ile iç içe geçmiş boyutlarından birisi olan sosyo-kültürel entegrasyonu, teori ve politik uygulamalar bağlamında ele alacağım. Farklı mülteci grupların sosyo-kültürel entegrasyona yönelik beklentileri ile birlikte yerel toplum üyeleri ve kamu idaresinin sosyo-kültürel entegrasyona dair bakış açısını çeşitli perspektiflerden tartışmaya dahil edeceğim. Bu çalışmada, entegrasyonun ekonomik, politik, sosyal ve kültürel boyutlardan birini dışlayan bir analiz değil toplumsal gerçekliğin çeşitli düzeylerinin göreceli özerkliğinin bilincinde olarak, hepsinin birbirine içkinliğini kabul eden fakat projeksiyonun önüne daha çok sosyal ve kültürel

² United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. UN Commission of Inquiry on Syria: ISIS is committing genocide against the Yazidis. Erişim tarihi: 09.10.2021, <https://www.ohchr.org/FR/HRBodies/HRC/Pages/NewsDetail.aspx?NewsID=20113&LangID=F>

entegrasyon meselesini alan bir analiz yapmayı hedefliyorum. Bu bağlamda sunuşumun ilk kısmında sosyo-kültürel entegrasyon kavramı ve onunla ilişkili kavramsal seti, literatür referanslarına dayanarak ele alacağım. İkinci kısmında Türkiye göç tarihi ve onunla paralel olarak gelişen göç politikalarının tarihsel izleğini takip ederek, “öteki” kimliğine karşı, “biz”liğin kuruluşunu tartışacağım. Bu tartışma, mülteci gruplara yönelik farklı alanlarda yükselen ve son dönem araştırmalarla görünürlüğü giderek artan ayrımcılığın, bu tarihsel izlekte kapladığı alan bağlamında daha anlaşılabilir olmasına katkı sunacaktır. Çalışmamın son kısmında ise, saha araştırmamın sonucunda elde ettiğim veriler ışığında, mülteci gruplar ve yerel toplum üyelerinin çeşitli başlıklarda sosyo-kültürel entegrasyona yönelik algı ve beklentilerini tartışmayı planlıyorum.

Gülbahar Arslan Elnasharty

İşletme – Doktora

Başkent Üniversitesi

Yabancıların Türkiye’ye Uyum Sürecinde Kültürlerarası İletişim Algıları Üzerine Nitel Bir Araştırma: Ankara/İstanbul Örneği

Balkanlardan Kafkaslara, Ortadoğu’dan Orta Asya ve Afrika ülkelerine kadar pek ülkede ekonomik nedenler, siyasal karışıklıklar, etnik veya dini çatışmalar neticesinde büyük göç hareketleri yaşanmıştır. Bu göçlerin yönü ve yoğunluğu itibarıyla Türkiye her daim siyasal, iç karışıklık ve çatışmada birinci derecede göç ve uluslararası alanda ise hedef ve transit ülke olarak görülmektedir. Kuşkusuz ki Türkiye sadece batı ülkelerine bir geçiş için değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel, sosyal bağlar nedeniyle de yoğun göç hareketlerine konu olmaktadır.

Özellikle 2011 yılında Arap baharı süreciyle Tunus’ta başlayan akabinde Libya ve Mısır ile Suriye’ye sığınan ve halen devam eden iç çatışmalar nedeniyle 3.713.344 Suriyeli Türkiye’ye göç etmiştir³. Göç eden Suriyelilerin büyük kısmı kampların dışında ve şehirlerde yaşamaktadır. Suriye’deki siyasi belirsizlik devam ederken Türkiye’deki Suriyelilerin toplum içindeki yeri gün geçtikçe önem arz eden bir konu olarak varlığını korumaktadır. Suriyelilerin yanı sıra gerek Irak, İran ve diğer ülkelerden çeşitli nedenlerle ülkeye giriş yapan diğer yabancılar göz önünde bulundurulduğunda bu sayının beş milyon civarında ulaştığı değerlendirilmektedir.

Bu araştırmada Ankara/İstanbul ilinde bulunan ve ülkelerinden zorunlu nedenlerle ayrılmak zorunda kalan yabancılar ile eğitim, sağlık, çalışma ya da turizm gibi diğer nedenlerle ülkemize

³ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Link: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>, Erişim Tarihi 27.09.2021

gelen yabancıların topluma uyum sürecinde kültürlerarası iletişimin ve algının uyuma etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır⁴.

Çalışma, kültürlerarası iletişim ve algının yabancıların kimlik ve aidiyetlik duyguları bir yana topluma ya da toplumun yabancıya uyumuna etkilerine ilişkin bir araştırma hedeflenmiştir. Ayrıca nitel araştırma desenlerinden mülakat, olgu bilim (fenomoloji) ve gömülü kuram olarak da Ayna Benlik/Ayna Etkisi, Beklenti kuramı/Beklenti ihlalleri teorisi Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Teorisi, Kluckhohn ve Strodtbeck'ın Değer Yönelimleri Kuramı Kültürlerarası iletişimde önemli yer tuttuğu düşünüldüğünden bu yaklaşımlar irdelenmiştir. Araştırma, yüz yüze görüşmeler yoluyla elde edilen veriler, katılımcı gözlem veri toplama tekniklerinin kullanıldığı nitel bir çalışma üzerine temellendirilmiştir. Araştırma, Ankara ve İstanbul illerinde uyruk, yaş, eğitim ve göç profiline göre belirlenen 20 yabancı, 15 göç uzmanı ve 7 Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) dosya çalışanı ile birebir görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, nitel veri analizinde QDA Miner programı ile analiz edilmiştir.

Yapılan araştırmada, kültürlerarası iletişimin ve kültürel algının toplumla uyumlu ve benzer olduğu durumlarda gerek toplumun yabancıya gerekse yabancının ülkeye uyum sürecine olumlu etki ettiği fakat farklı olması durumunda şayet taraflar arası uyum ve algı iyi yönetilmezse kültürel çatışmalar ve yanlış anlaşılmalara yaşanabileceği gibi karşılıklı entegrasyon ve uyumun kişiden kişiye değişkenlik gösterebileceği ve yabancıların ülkelerine ve uyrukluk durumlarına, eğitim, yaş, cinsiyet, ülkede kalma süreleri ve amaçlarına göre sahip oldukları kültürel durumlarının, iletişim ve algılarının ayrı ayrı ölçümlenmesi ve her yabancının geldiği ülkedeki kültürel, geleneksel algısının uyum süresini etkilediği değerlendirilmiştir.

Bu anlamda araştırmada da elde edilen sonuçlar kapsamında özellikle ülkeye uyumda;

- Yabancıların kamu kurumları nezdinde ve ülkeye uyum süreci kapsamında en sık karşılaştıkları sorun- bireysel- çevresel ve iletişimsel sorunlar olduğu (dil-din ve etnik ayrım hissediliyor)
- Yabancıların/yetkililerin/yerel halkın kültürel farklılıklara yaklaşımının ve anlayışlarının onlara davranışlarına etkisi olduğu,
- Yabancıların ülkeye uyum sürecinde kendilerine sağlanan hak ve hizmetlere ve yükümlülüklerine yönelik bilgilerin uyumu sağlamada önemli olduğu,
- Yabancıların ülkeye uyumu ile yerel halkın yabancılara uyum ve kabullenme sürecinde kültürel algının ve iletişimin etkisi olduğu,

Yabancılar tarafından ülkede bulundukları süre zarfında kamu kurum ve kuruluşlarında ya da yerel halk ile iletişimlerinde gerek çevrenin gerekse temas ettikleri kişilerin kendi kültürel kodlarına göre yaklaşım olduğuna dair kanaatlerin varlığı anlaşılmıştır.

⁴ Başkent Üniversitesi 2021 Bahar Dönemi Nitel Araştırma Dersi Kapsamında Prof. Dr. Ünsal Sığırı'ya sunulmuştur. Çalışmamızda göstermiş olduğu sabır ve anlayış için kendisine teşekkürü bir borç bilirim.

Sembolik Etnisite Kavramı Çerçevesinde X ve Y Kuşağı Çerkes Kadınları

Bu araştırma Ankara'ya göç etmiş X ve Y kuşağı Çerkes kadınlarının kimlik dönüşümlerini ve bu dönüşüme sebep olan içsel ve dışsal faktörleri sembolik etnisite kavramıyla birlikte karşılaştırmalı olarak anlamaya çalışmaktadır. Birbirinin ardılı olan bu iki kuşağın, yaşadıkları zaman açısından ciddi fark bulunmamasına rağmen etnik kimliklerinin tanımlanması ve Çerkes kültürel değerlerine bakış açılarına dair önemli farklar görülmüş olması, Çerkes etnik kimliğinin geleceğiyle ilgili de bazı ipuçları barındırmaktadır.

Çerkes kültürünün aktarımında Çerkes kadını önemli bir noktadadır. Dolayısıyla Çerkes kültürünün devamı ve sürdürülebilirliğinin anlaşılmasında önemli cevaplara sahiptir. Bu doğrultuda Y kuşağı Çerkes kadınının, X kuşağı Çerkes kadınından farklı olarak kendi kimliğini nasıl tanımladığı, khabzeyi (Çerkes örf hukuku) devam ettirdiği yönleri, Çerkes dilini konuşup anlayabilme becerisi, farklı etnik kökenden birisiyle evliliğe bakış açısı, köy ve şehirdeki Çerkes yaşantısı pratikleri, herhangi bir Çerkes derneği ya da oluşumuna üyelikleri, anavatan algıları, Çerkes kadın imajıyla ilgili düşünceleri, konumlandıkları/ konumlandırıldıkları noktalara dair fikirleri incelenmiştir.

Çalışmada X ve Y kuşağı Çerkes kadınlarının kimlik olgusu çerçevesinde yaşadıkları dönüşüm ve pratikleri anlayabilmek için derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Her iki kuşaktan da onar kişi olmak üzere, toplamda yirmi kişiyle yüz yüze ve internet aracılığıyla yarı-yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan her iki kuşak görüşmeci seçilirken kartopu ve zincir örnekleme tekniği kullanılmış, derneklere üyesi olan, devamlı olarak gidenler ve dernek üyesi olmayanların sayıları eşit tutulmuştur.

Çalışma sonucunda sembolik etnisite kavramı çerçevesinde ortaya çıkan etnik sembollere olan ilginin Y kuşağı Çerkes kadınlarında daha fazla görüldüğü ortaya çıkmıştır. Y kuşağının köyden uzaklaşarak şehir hayatında çok daha farklı gruplar içinde yetişmiş olmaları, kuşağın sahip olduğu imkanlar, modernizasyon gibi sebeplerle Çerkes kimliğinden ve kültüründen uzaklaştıklarını; bu kimliği Çerkes grupları içinde, kendi sınırlarını çizerek, nostaljik bir bağlılıkla sürdürdükleri görülmüştür.

KAPANIŞ

17:30-18:00

Kapanış